

สภาพความต้องการจำเป็นการพัฒนาเป็นชุมชนอัจฉริยะ
Needs Assessment for Development to Smart Community

สายัณห์ ฝาน้อย¹, จิรารัตน์ เลิศวิทยากุล²
วีณา อิศรางกูร ณ อยุธยา³, โศภิชญ์ นามขำ⁴,
ทิพวัลย์ ด่านสวัสดิกุล⁵, สวิตา อ่อนละออง⁶

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพความต้องการการพัฒนาเป็นชุมชนอัจฉริยะ และจัดลำดับความสำคัญของ ชุมชนหนองใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่ม และการประชุม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 4 ชุมชน จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแนวคำถาม กึ่งโครงสร้าง ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการตรวจคุณภาพเชิงเนื้อหา จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า

ผลการวิจัย พบว่า ทุกชุมชนมีความต้องการการพัฒนาชุมชนอัจฉริยะด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพอนามัย เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่ ด้านกีฬา ด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ ด้านความรู้ด้านกฎหมายในชีวิตประจำวัน และด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ตามลำดับ นอกจากนี้ชุมชนยังให้ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมระหว่างสถาบันการศึกษากับชุมชน ภายใต้แนวคิดการจัดการศึกษาที่ว่า “โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน”

คำสำคัญ : ความต้องการจำเป็น, การพัฒนา, ชุมชนอัจฉริยะ

Abstract

The objective of this study was to study the needs assessment for development to smart community and prioritized Nong Yai Community, Mueang District, Khon Kaen Province. Using qualitative research methods by focus group and Civil Society. The key informants were 40 community leaders and Village Health Volunteers in 4 communities. The research instruments were the questions of the semi-structure. Test the quality of the tools by content validity test from 3 experts. Data analysis by using Content analysis and triangulation methods.

The result found that every communities needs to be smart community development regarding the quality of life in health to be number one, followed by sports, English communication, knowledge of laws in daily life, economic society and culture. In addition, the community also offers suggestions on participation between educational Institutions and communities under the concept of educational management that “The school is part of the community, the community is part of the school”.

Keywords: Needs Assessment, Development, Smart Community

¹ดร. รองอธิการบดี วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

³รองศาสตราจารย์ ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนา วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

⁴อาจารย์ สาขาวิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

⁵อาจารย์ สาขาวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

⁶อาจารย์ สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

บทนำ

ปีพุทธศักราช 2559 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติ “โครงการสมาร์ทซิตี้” จังหวัดขอนแก่น ตามนโยบายการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทยแลนด์ 4.0 โดยการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ หรือสมาร์ท ซิตี้ ใน 6 สาขา ได้แก่ Smart Mobility, Smart Living, Smart Citizen, Smart Economy, Smart Environment, Smart Governance เทศบาลนครขอนแก่นได้ดำเนินงานตามยุทธศาสตร์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยพัฒนาเมืองขอนแก่นที่ครอบคลุมสมาร์ทซิตี้ ใน 6 สาขาดังกล่าว การกระจายความเจริญและการพัฒนาเชิงครอบคลุมในทุกส่วนทุกชุมชน จากฐานข้อมูลประชากร ประชากรในเขตเทศบาลนครขอนแก่น มีจำนวน 119,256 คน แบ่งเป็น ชาย 55,065 คน หญิง 64,200 คน (ณ วันที่ 30 ธันวาคม 2560) โดยมีชุมชน ทั้งหมด 95 ชุมชน 4 เขต แบ่งตามประเภทชุมชน คือ ประเภทกิ่งเมือง 47 ชุมชน ประเภทเมือง 22 ชุมชน ประเภทแออัด 12 ชุมชน ประเภทแออัด+กิ่งเมือง 1 ชุมชน ประเภทหมู่บ้านจัดสรร 10 ชุมชน ประเภทหน่วยงานราชการ 3 ชุมชน และจังหวัดขอนแก่น มีความเจริญก้าวหน้าอย่างก้าวกระโดด

ชุมชนหนองใหญ่ เป็นชุมชนขนาดใหญ่ ในเขต 2 ของเทศบาลนครขอนแก่น ประกอบด้วย 4 ชุมชนย่อย ได้แก่ชุมชนหนองใหญ่1 ชุมชนหนองใหญ่2 ชุมชนหนองใหญ่3 และชุมชนหนองใหญ่4 ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป และส่วนใหญ่ยังมีปัญหาว่างงาน ซึ่งชุมชนมีความต้องการในการพัฒนาชุมชนหลายด้าน ดังนี้ 1) ด้านครอบครัวและชุมชน คนด้อยโอกาส คนเร่ร่อน 2) ด้านสุขภาพอนามัย โรคภัยไข้เจ็บ การรักษาพยาบาล 3) ด้านเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ รายได้ 4) ด้านสภาพที่อยู่อาศัย 5) ด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น การรวมกลุ่มผู้นำ 6) ด้านวัฒนธรรมประเพณี 7) ด้านสิ่งแวดล้อมชุมชน 8) ความปลอดภัยในชุมชน 9) การศึกษา การพัฒนาความรู้ 10) นันทนาการ สถานที่พักผ่อน จากปัญหาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า คนในชุมชนยังขาดความพร้อมในทุกมิติที่จะนำตนเอง ครอบครัวและสังคมตามแนวทางการพัฒนาเมือง “โครงการสมาร์ทซิตี้” ชุมชนควรจะได้รับ การสำรวจความต้องการในการพัฒนาเพื่อนำมาเรียงลำดับของปัญหาในการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนา ก่อนหลัง

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย เป็นสถาบันระดับอุดมศึกษา มีสถานที่ตั้งติดกับชุมชนหนองใหญ่ ดำเนินงานตามพันธกิจระดับอุดมศึกษา 4 พันธกิจ ได้แก่ การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม พร้อมกับการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง ที่บูรณาการกับชุมชนใกล้เคียง โดยการมีส่วนร่วมกับชุมชน การตั้งปณิธานว่า “วิทยาลัย

เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของวิทยาลัย” วิทยาลัยจึงถือเป็นการกิจสำคัญในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคม ดังนั้นวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียจึงได้เลือกและกำหนดพื้นที่ ชุมชนหนองใหญ่ ซึ่งมีสถานที่ตั้งใกล้กับวิทยาลัย เป็นชุมชนที่เหมาะสมและมีศักยภาพในการพัฒนาหลากหลายมิติ ซึ่งเป็นสังคมเมืองที่มีขนาดใหญ่ และมีความซับซ้อนเชิงโครงสร้างประชากร เพื่อสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาเป็นชุมชนที่สมาร์ท หรือ Smart Community สนับสนุน Smart City ตามนโยบายการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทยแลนด์ 4.0 โดยการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ 6 ด้าน

ความสำคัญของการวิจัยในการพัฒนารูปแบบชุมชนอัจฉริยะเชิงพหุมิติ ชุมชนบ้านหนองใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ให้เป็นไปตามนโยบายการพัฒนาขอนแก่น เป็นเมืองที่น่าอยู่ที่สุดในโลก ดังนั้นผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญกับการสำรวจความต้องการที่เกิดจากสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาของคนในชุมชน เพื่อให้เกิดสภาพความต้องการที่แท้จริงของชุมชน และสะท้อนให้เห็นมุมมองที่หลากหลายของสังคมหลายมิติ และถูกพัฒนาศักยภาพด้านวิชาการของทุกสาขาวิชาที่เรียกว่า “สหสาขาวิชา” เพื่อเป็นต้นแบบของการพัฒนาอย่างอัจฉริยะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาสภาพความต้องการการพัฒนาเป็นชุมชนอัจฉริยะ ของชุมชนหนองใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
2. จัดลำดับความสำคัญของความต้องการการพัฒนาเป็นชุมชนอัจฉริยะ ชุมชนหนองใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการประชาคม (Civil Society)

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข ชุมชนละ 10 คน จำนวน 4 ชุมชน รวมทั้งหมด 40 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

แนวคำถามกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับศึกษาสภาพความต้องการการพัฒนาพหุมิติชุมชนบ้านหนองใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

- 1) ด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม ประเพณี และวัฒนธรรม

- 2) ด้านพฤติกรรมสุขภาพอนามัย และการ
กีฬา
- 3) ด้านการทำสัญญาที่เกี่ยวข้องกับ
ชีวิตประจำวัน
- 4) ด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
- 5) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา
(Content Analysis) และการตรวจสอบสามเส้า (Triangulations)
ประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัย และเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการ
สุขภาพที่ 5 ชุมชนหนองใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของชุมชน

1.1 ชุมชนหนองใหญ่ 1 ลักษณะที่ตั้งอาณาเขต
และเขตการปกครองมีพื้นที่ 450 ตารางเมตร มีพื้นที่การใช้
ประโยชน์ สนามกีฬา ร้านค้าสวัสดิการชุมชน ตลาดชุมชน
จำนวนหลังคาเรือนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 360 หลังคาเรือน
อาณาเขตทางทิศเหนือ ติดต่อกับ บ้าน
หัวถนน

อาณาเขตทางทิศใต้ ติดต่อกับ บ้านหนองไฮ
อาณาเขตทางทิศตะวันออก ติดต่อกับ
บ้านแอมมอง

อาณาเขตทางทิศตะวันตกติดต่อกับ
บ้านบะขาม

1.2 ชุมชนหนองใหญ่ 2 จำนวนหลังคา
เรือนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 336 หลังคาเรือน

อาณาเขตทางทิศเหนือ ติดต่อกับ หนอง
ใหญ่ 4

อาณาเขตทางทิศใต้ ติดต่อกับ โทธิ์ปลั่ง
อาณาเขตทางทิศตะวันออก ติดต่อกับ
หนองใหญ่ 3

อาณาเขตทางทิศตะวันตกติดต่อกับ
มิตรสัมพันธ์ 2

1.3 ชุมชนหนองใหญ่ 3 จำนวนหลังคา
เรือนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 430 หลังคาเรือน

อาณาเขตทางทิศเหนือ ติดต่อกับ ชุมชน
หนองใหญ่ 1

อาณาเขตทางทิศใต้ ติดต่อกับ ชุมชน
บ้านพัก ตชด.

อาณาเขตทางทิศตะวันออก ติดต่อกับ
ชุมชนหนองใหญ่ 2

อาณาเขตทางทิศตะวันตกติดต่อกับ
ชุมชนชลประทานและชุมชนศิริมงคล

1.4 ชุมชนหนองใหญ่ 4 จำนวนหลังคา
เรือนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 108 หลังคาเรือน

อาณาเขตทางทิศเหนือ ติดต่อกับ บึง
หนองอีเลิง

อาณาเขตทางทิศใต้ ติดต่อกับ ชุมชน
มิตรสัมพันธ์ 2

อาณาเขตทางทิศตะวันออก ติดต่อกับ
อ.บ.ต. พระลับ

อาณาเขตทางทิศตะวันตกติดต่อกับ
ชุมชนหนองใหญ่ 1

2. ผลสภาพความต้องการการพัฒนาเป็น
ชุมชนอัจฉริยะ ของชุมชนหนองใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัด
ขอนแก่น

โดยผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม ทั้ง 4 ชุมชน
ดังนี้

วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2563 ชุมชนหนอง
ใหญ่ 1 เวลา 13.30-15.00 น.

วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2563 ชุมชนหนอง
ใหญ่ 3 เวลา 13.30-14.30 น.

ชุมชนหนองใหญ่ 2 เวลา 15.00-16.00 น.

ชุมชนหนองใหญ่ 4 เวลา 18.30-19.30 น.

สรุปผลการวิจัยพบว่า

2.1 ด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม
ประเพณีและวัฒนธรรม

โดยส่วนใหญ่แล้วทุกชุมชนมีความเห็น
ตรงกันว่า ชุมชนให้ความสำคัญและได้รับการดูแลอย่างเป็น
ระบบจากเทศบาล นครขอนแก่นเป็นอย่างดีดังนี้

1) ด้านสิ่งแวดล้อม มีระบบการ
แยกขยะ การเก็บขยะ และการทำลายขยะอย่างเป็นระบบ
รวมถึงมีโครงการและขยะ เปลี่ยนขยะให้เป็นรายได้ ซึ่ง
ชุมชนได้สะท้อนว่า "เทศบาลมีรถขยะมาเก็บขยะอย่างดี วัน
เว้นวัน ทำให้ชุมชนมีระเบียบ และสิ่งแวดล้อมสะอาดครับ"
นอกจากนั้นยังสะท้อนว่า "...ช่วงที่ติดถนนใหญ่ อาจจะมี
ความเสี่ยงเรื่องอุบัติเหตุ เนื่องจากเป็นถนนสายหลัก ที่มีการ
ใช้งานมาก" ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงสุขภาพด้านความ
ปลอดภัยในชีวิต

2) ด้านเศรษฐกิจสังคม ชุมชนหนอง
ใหญ่เป็นชุมชนเมืองที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย
ธุรกิจส่วนตัว ข้าราชการ และรัฐวิสาหกิจ เป็นส่วนใหญ่
ดังนั้นชุมชนจึงถือว่าเป็นชุมชนที่มีฐานะระดับปานกลาง ถึง
ระดับดีมาก โดยชุมชนให้ข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกับโลก
สมัยใหม่ที่ต้องใช้เทคโนโลยีมาผสมผสานกับการค้าขาย ดังที่
กล่าวว่า "ส่วนใหญ่ขายของอยู่กับบ้าน ถ้าสามารถสร้างขาย
ของออนไลน์ ได้จะทำให้เกิดรายได้ได้มากขึ้น อยากทำเป็น

คะ.. “และ” ...ชุมชน 4 ได้รับการคัดเลือกในการพัฒนาหนองอีเล็ง ตามโครงการพระราชดำริ จะทำให้พื้นที่นี้ เกิดสถานที่ท่องเที่ยว มีเศรษฐกิจที่ดี..หากได้พวกออนไลน์มาช่วย จะทำให้เกิดการประชาสัมพันธ์ได้อย่างกว้างขวาง...”

“...ชุมชนต้องการความรู้เรื่องการทำบัญชีครัวเรือน จะได้รับรู้รายรับรายจ่ายของครอบครัว เพื่อวางแผนชีวิตต่อไป” (ชุมชนหนองใหญ่ 4)

นอกจากนั้นชุมชนยังสะท้อนเรื่องสังคมอีกว่า ชุมชนหนองใหญ่มีความปลอดภัยด้านทรัพย์สิน ไม่มีขโมย และไม่ค่อยปรากฏด้านอาชญากรรมต่างๆ ดังที่กล่าวว่า “...ขนาดลิ้มรสมอเตอร์ไซด์ ไว้ข้ามคืน กลับมายังจอดอยู่ที่เดิม...” (ชุมชนหนองใหญ่ 2)

3) ด้านประเพณีและวัฒนธรรม ชุมชนหนองใหญ่ทั้ง 4 ชุมชน มีประเพณีบุญเผวด ที่ปฏิบัติร่วมกันมาอย่างยาวนาน และเข้าร่วมการสืบสานประเพณีกับเทศบาลนครขอนแก่น หลากหลายกิจกรรม อาทิเช่น รำบวงสรวง กวนข้าวทิพย์ งานใหม่เป็นต้น ซึ่งชุมชนต้องการให้เกิดการมีส่วนร่วมกับสถานศึกษา ตามแนวคิดที่ว่า “โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน” และเสนอว่าในทุกๆ ปี ต้องการให้สถานศึกษาร่วมกิจกรรมกับชุมชน เช่นการร่วมชบวนพระเวสสันดร การแสดงต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยถือปฏิบัติร่วมกันต่อเนื่องทุกปี

2.2 ด้านพฤติกรรมสุขภาพอนามัยและการกีฬา

ชุมชนหนองใหญ่ทั้ง 4 ชุมชน ส่วนมากเป็นประชากรวัยผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ ดังนั้นภาวะสุขภาพส่วนใหญ่ จึงมีอัตราการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) เช่น ภาวะน้ำหนักเกิน เบาหวาน ความดันโลหิตสูง แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้จะมีโรคติดต่อไม่เรื้อรัง ชุมชนหนองใหญ่มีผู้สูงอายุที่มีภาวะติดเตียง ติดบ้านเป็นจำนวนมาก ซึ่งจากการสนทนากลุ่มพบว่า มีเพียง 1-2 รายต่อชุมชน และส่วนใหญ่ก็มีผู้ดูแล ร่วมกับอาสาสมัครสาธารณสุขอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามชุมชนหนองใหญ่มีความต้องการที่ตรงกันว่า ต้องการให้คนในชุมชนมีสุขภาพดี เพื่อจะได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีอยู่กับลูกหลานได้นาน ๆ

ส่วนด้านการกีฬานั้นพบว่า ทุกชุมชนมีสถานที่ประจำชุมชนในการออกกำลังกาย เช่น แอโรบิกฟุตบอล ทรก๊อ และการเล่นวอลเลย์บอล และได้รับความนิยมนอกจากคนในชุมชนร่วมกันออกกำลังกายในช่วงเย็น ซึ่งชุมชนหนองใหญ่ 3 ได้สะท้อนความคิดที่สอดคล้องกับศักยภาพทางวิชาการของสถานศึกษาว่า “...ต้องการให้วิทยาลัยที่มีจุดเด่นเรื่องกีฬาฟุตบอล มาช่วยสอนให้

ลูกหลานได้เป็นนักฟุตบอลอาชีพ...” (ชุมชนหนองใหญ่ 3)

2.3 ด้านการทำสัญญาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน

ชุมชนให้ความคิดเห็นด้านการทำสัญญาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ไว้ที่น่าสนใจไว้ว่า “...สมัยก่อนเราไม่ค่อยได้สนใจกฎหมาย ไม่ค่อยรู้ บางทีทำสัญญาก็ไม่ได้ อ่าน เช่นซื้ออย่างเดียวยังทำให้เรา รู้เท่าไม่ถึงการณ์...” (ชุมชนหนองใหญ่ 1) ซึ่งโดยส่วนใหญ่ทุกชุมชนมองว่า คนในชุมชนควรมีความรู้เรื่องกฎหมายในชีวิตประจำวันเพิ่มมากขึ้น เพื่อเพิ่มมุมมองและการปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง ลดความเสี่ยงในการทำสัญญาต่างๆ

2.4 ด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

ชุมชน สะท้อนความคิดเห็นภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ที่สอดคล้องกับสังคมปัจจุบันที่ภาษาอังกฤษเป็นความจำเป็นของคนไทย เนื่องจากเป็นภาษากลางที่สามารถใช้สื่อสารในการค้นคว้าหาความรู้ การประกอบธุรกิจ การท่องเที่ยว ฯลฯ ดังที่ชุมชนได้กล่าวว่า “ถึงแม้เราเป็นผู้สูงอายุ ก็ยังอยากพูดกับฝรั่งได้ ทำมาค้าขายก็ต้องเจอกับคนหลายแบบหลายประเทศ ถ้ามีครูออกมาสอนได้จะมีคนมาเรียนเยอะอยู่คะ...” (ชุมชนหนองใหญ่ 1)

2.5 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ทุกชุมชนให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศ และต้องการให้มีอินเทอร์เน็ตของชุมชน ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ทันสมัย และสามารถค้นคว้าหาความรู้ด้านสุขภาพ ด้านกฎหมาย ด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งชุมชนสะท้อนอย่างน่าสนใจว่า “...เราสามารถลดต้นทุนได้หลายอย่างถ้าเรามีอินเทอร์เน็ตที่ดี...” (ชุมชนหนองใหญ่ 3)

3. ผลการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการการพัฒนาเป็นชุมชนอัจฉริยะ ชุมชนหนองใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

หลังจากการสนทนากลุ่มผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขในประเด็นความต้องการการพัฒนาเป็นชุมชนอัจฉริยะแล้ว ผู้วิจัยนำผลการสนทนากลุ่มทำประชาคม ที่ศูนย์บริการสาธารณสุขที่ 5 บ้านหนองใหญ่ ในวันที่ 19 มีนาคม 2563 เวลา 09.00-12.00 น. ตามกระบวนการประชาคมโดย 1) กำหนดหัวข้อที่จะประชาคม 2) กำหนดระยะเวลาและสถานที่ที่จะประชาคม 3) ประชาสัมพันธ์ให้ทุกคนทราบและเชิญเข้าร่วมประชาคม 4) จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ให้พร้อม 5) เตรียมความพร้อมในการประชาคม 6) ดำเนินการประชาคมตามกำหนดการ และ 7) สรุปผลการประชาคมจัดลำดับความสำคัญการพัฒนาเป็นชุมชนอัจฉริยะ พบว่า

3.1 ชุมชนหนองใหญ่ 1 จัดลำดับในการพัฒนาชุมชนอัจฉริยะ 3 ด้านตามลำดับดังนี้

อันดับที่ 1 ด้านสุขภาพ (Smart Living)

อันดับที่ 2 ด้านความรู้กฎหมายในชีวิตประจำวัน (Smart Education)

อันดับที่ 3 ด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ (Smart Education)

3.2 ชุมชนหนองใหญ่ 2 จัดลำดับในการพัฒนาชุมชนอัจฉริยะ 4 ด้านตามลำดับดังนี้

อันดับที่ 1 ด้านสุขภาพ (Smart Living)

อันดับที่ 2 ด้านกีฬา (Smart Living)

อันดับที่ 3 ด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ (Smart Education)

อันดับที่ 4 ด้านความรู้กฎหมายในชีวิตประจำวัน (Smart Education)

3.3 ชุมชนหนองใหญ่ 3 จัดลำดับในการพัฒนาชุมชนอัจฉริยะ 5 ด้านตามลำดับดังนี้

อันดับที่ 1 ด้านสุขภาพ (Smart Living)

อันดับที่ 2 ด้านกีฬา (Smart Living)

อันดับที่ 3 ด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ (Smart Education)

อันดับที่ 4 ด้านความรู้กฎหมายในชีวิตประจำวัน (Smart Education)

อันดับที่ 5 ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Smart People)

3.4 ชุมชนหนองใหญ่ 4 จัดลำดับในการพัฒนาชุมชนอัจฉริยะ 4 ด้านตามลำดับดังนี้

อันดับที่ 1 ด้านสุขภาพ (Smart Living)

อันดับที่ 2 ด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ (Smart Education)

อันดับที่ 3 ด้านการประกอบธุรกิจออนไลน์ และการทำบัญชี (Smart Economy)

อันดับที่ 4 ด้านความรู้กฎหมายในชีวิตประจำวัน (Smart Education)

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัย สภาพความต้องการจำเป็นการพัฒนาเป็นชุมชนอัจฉริยะ แสดงให้เห็นว่าชุมชนหนองใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น **ชุมชนมีความพร้อมและศักยภาพที่จะพัฒนาชุมชนของตนเองเป็นชุมชนอัจฉริยะภายใต้รูปแบบการพัฒนาเมืองขอนแก่นอัจฉริยะ (Khon Kaen Smart City) 4 ด้านประกอบด้วย Smart People, Smart**

Living, Smart Education และ Smart Economy สอดคล้องกับการศึกษานโยบายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของประเทศไทย ที่ต้องมีการเตรียมความพร้อมของชุมชน และมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ควรต้องมี โครงสร้างพื้นฐานและบริการในพื้นที่ที่ดีและมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งการพัฒนานี้ จะทำให้การเป็นอยู่ของประชาชนในเมืองดีขึ้น ยกตัวอย่าง เช่น การพัฒนาพื้นที่เพื่อลดความเสี่ยงต่อการ เกิดภัยพิบัติ โดยใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด การบริการแบบออนไลน์เพื่อความสะดวกรวดเร็ว เป็นต้น 2) ควรต้องมีการส่งเสริมจุดเด่นของเมืองให้เป็นที่รู้จัก เช่น เมืองแห่งการท่องเที่ยว เมืองแห่งสุขภาพ เมืองแห่งวัฒนธรรม เมืองแห่งอาหาร เมืองแห่งผลไม้ หรือ อื่นๆ และควรต้องพัฒนาจุดต่อต่างๆ เช่น ปรับสภาพดิน ให้เหมาะสมกับการปลูกผักหรือผลไม้ตามฤดูกาล เพื่อผลผลิตของเมือง 3) ควรต้องมีการปรับเมืองให้น่าอยู่สำหรับประชาชน เช่น สร้างระบบในการเพิ่มความมั่นใจให้ประชาชนในด้านความปลอดภัย การให้บริการต่างๆ ที่รวดเร็วและสะดวก การเดินทางหรือขนส่งสาธารณะที่ทั่วถึง การลดมลพิษ การเข้าถึงข้อมูลต่างๆเพื่อการตัดสินใจที่ดี และอื่นๆ 4) ควรต้องมีหลายช่องทางในการสื่อสารติดต่อ การทำธุรกรรม การบริการ หรืออื่นๆ เช่น ช่องทางใหม่ๆ (อีเมล เฟซบุ๊ก ไลน์ ออนไลน์ เป็นต้น) และ ช่องทางเดิม วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เพื่อรองรับประชาชนทุกช่วงอายุ 5) ควรต้องมีการกำกับดูแลโดยใช้หลักธรรมาภิบาล เพื่อความมีส่วนร่วม ความโปร่งใสความรับผิดชอบ ความคุ้มค่า เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 นำผลการวิจัยส่งคืนข้อมูลต่อชุมชน สถาบันการศึกษาร่วมกับชุมชน ในการกำหนดโครงการเพื่อพัฒนารูปแบบชุมชนอัจฉริยะ ที่ต้องการ ภายใต้แนวคิด “โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน”

1.2 นำผลการวิจัยพัฒนาชุมชนแบบพหุมิติที่สอดคล้องกับโครงการขอนแก่นสมาร์ทซิตี้

1.3 นำเสนอผลการวิจัยกับเทศบาลนครขอนแก่น เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

2.1 พัฒนารูปแบบชุมชนอัจฉริยะ ในแต่ละชุมชนย่อย และศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบเชิงพหุมิติ

2.1 ศึกษาสภาพความต้องการของชุมชนในการพัฒนาสมาร์ทซิตี้ด้านอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

1. เจนณรงค์ พันธุ์จันทิก และ ฌาน เรืองธรรมสิงห์. การพัฒนาเมืองขอนแก่นให้เป็นเมืองอัจฉริยะ: พัฒนาการและความก้าวหน้า. การประชุมวิชาการระดับชาติด้านการบริหารกิจการสาธารณะยุคดิจิทัล ครั้งที่ 5 “การบริหารกิจการสาธารณะยุคดิจิทัล: กฎหมาย ความเป็นธรรม และการกลับคืนสู่ประชาธิปไตย”. เทศบาลขอนแก่น. (2560). เทศบาลขอนแก่น 4.0 : รายงานการปฏิบัติงานประจำปี 2560. (ออนไลน์)
3. สำนักงานสวัสดิการสังคม เทศบาลนครขอนแก่น. (2562) ประชากร. (ออนไลน์)
4. นันทวัน วงศ์ขจรกิตติ. (2559). นโยบายการให้บริการจังหวัดอัจฉริยะของประเทศไทย. วารสารวิจัยและพัฒนาวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 11(3): กันยายน – ธันวาคม; 365-377.